

Predgovor

U naše doba vlada sveprisutno uverenje da ljudi više ne pišu ljubavna pisma i da je pojava elektronske pošte i SMS poruka označila smrt romantike. Danas teško možemo očekivati da čak i najstrastveniji ljubavnik izjavi, „Toliko ste mi opčinili um da on više ne može pojmiti ništa osim vas“, kao što je to svojevremeno učinio pozorišni pisac Vilijam Kongriv. Naravno, Kongriv je bio književni genije, ali to svakako ne važi za admirala Nelsona koji je, u pismu leđi Hamilton, izneo jednako upečatljivu i jednako romantičnu formulaciju: „Ema je Nelsonova alfa i omega.“ Možda je u srcima današnjih ljudi cinizam smenio romantiku. A možda su ljudi koji su živeli u ranija vremena bili manje samosvesni od nas. Šta god da je u pitanju, izvesno je da u ovoj zbirci nema mesta za ironiju, koja uveliko oličava duh našeg doba. I zato sam, dok sam

iščitavala more ljubavnih pisama i tragala za pričama koje se kriju iza njih, često dolazila u iskušenje da pomislim da smo mi, moderni varvari, izgubili veru – i to ne samo u ljubav, već i u umetnost njenog izražavanja. Međutim, ono što me je najviše dirnulo u pismima koje slede uglavnom nisu elegantno sročene i usrdne izjave ljubavi, već delovi u kojima se ta pisma dotiču prozaičnijih stvari, kao što su nepouzdanost poštanske službe, ili potreba za čistom posteljinom, ili prenošenje pozdrava majci voljene, ili opis sna. Na takvim mestima pismo bi volšebno oživelu pred mojim očima, a njegov autor počeo bi da deluje nekako pristupačnije i ljudskije. Neko bi svakako mogao reći da kitnjaste izjave ljubavi pre treba shvatiti kao razmetljivost (koja je, u nekim slučajevima, trebalo da ostavi utisak na buduća pokolenja) nego kao iskreni izraz istinske emocije, da njihovo poreklo pre treba tražiti u povinovanju vladajućim konvencijama nego u ličnom ubeđenju. Stoga mi se učinilo da bih ovu knjigu s pravom mogla da nazovem „Veliki ljudi, o svojim ljubavima i sebi samima, od 61. godine n. e. nadalje“, budući da su neki od njih nesumnjivo služivali da ih neko odvuče u stranu i šapne im na uho, „Čoveče, ovde se ne radi samo o tebi.“

Uprkos tome, bilo bi besmisleno tvrditi da je SMS „Otišô sam do paba da gledam fudbal i popijem pivo s ortacima“ autentičniji, i stoga romantičniji, od

Najlepša ljubavna pisma velikana

Bajronove izjave, „Volim te više nego što iko ikoga voleti može i nikad prestati neću“. Stoga, iako je cilj ove zbirke da zabavi, zaintrigira i dirne čitaoce, ona bi takođe trebalo da podseti današnje „velike ljude“ da književna genijalnost nije nužan preduslov za iskreno i osećajno ljubavno pismo, SMS poruku ili i-mejl.

Ursula Dojl,
London, 2008.

Plinije Mlađi

(OKO 61. N. E. – OKO 112. N. E.)

Plinije Mlađi (Gaj Plinije Sesilije Sekundus) bio je sin zemljoposjednika iz severne Italije. Nakon očeve smrti, odgajio ga je njegov stric Plinije Stariji, autor čuvenog enciklopedijskog dela *Istorija prirode*. Plinije Stariji poginuo je 79. godine n. e. dok je posmatrao erupciju vulkana Vezuv.

Plinije Mlađi je izgradio uspešnu karijeru u oblasti pravosuđa i državne uprave, isprva kao konzul, a potom i kao namesnik jedne rimske provincije. Za sobom je ostavio deset knjiga pisama. U prvih devet su sakupljena pisma upućena prijateljima i saradnicima, dok se u desetoj knjizi nalaze pisma upućena caru Trajanu.

Za Kalpurniju, Plinijevu suprugu

Ne možeš čak ni da zamisliš koliko čeznem za tobom. Glavni uzrok moje čežnje počiva u ljubavi, ali i u činjenici da nismo navikli da budemo razdvojeni. Iz noći u noć ležim budan u postelji i razmišljam o tebi, a preko dana, u doba kad sam te obično posećivao, stopala me ponesu ka tvojim odajama, ali kad shvatim da nisi tamo, srce mi preplavi neizmerna tuga i osetim se kao odbačeni ljubavnik. Takvih muka sam pošteđen samo kad sam zaokupljen poslom i kada u sudnici vodim parnice u korist svojih prijatelja. Tebi ostavljam da proceniš na šta se sveo moj život kad mi je rad jedino прибежиште a tuga i čežnja jedina uteha.

Zbogom.

Henri Osmi

(1491–1547)

Engleski kralj Henri VIII upoznao je Anu Bolen 1526. godine, u vreme dok je bio u braku sa svojom prvom suprugom Katarinom Aragonskom. Rimski katolička crkva nije dopuštala razvod tako da je Henri, opsednut ljubavlju prema Ani koja je odbila da mu bude ljubavnica, pomerio nebo i zemlju kako bi ubedio rimskog papu da mu omogući poništenje braka i dozvoli mu da se ponovo oženi. Papa je odbio njegovu molbu, što je Henrija navelo da otkáže poslušnost Rimu i da ustanovi Englesku crkvu na čije je čelo postavio lično sebe. (Henri nije imao problema sa skromnošću, što se može zaključiti i iz priloženog pisma, gde se navodi kako je Ani poslao na dar ni manje ni više nego svoju sliku.) Henri i Ana su se, nakon sedmogodišnje napetosti, konačno venčali u januaru 1533. godine i

Ana mu je septembra iste godine rodila kćer Elizabetu (koja će postati Elizabeta I). Tri godine kasnije, 1536. godine, kraljica Ana je bila uhapšena i optužena da je počinila preljubu sa nekoliko muškaraca, među kojima se nalazio i njen rođeni brat Džordž, vikont od Ročforda. Proglašena je krivom i zatvorena u london-ski Tauer, gde joj je odrubljena glava. Istog dana, njen brak sa Henrijem proglašen je nevažećim. Jedanaest dana kasnije, Henri se venčao Džejn Simor, jedinom od njegovih šest supruga koja mu je rodila sina, koji je je uspeo da ga nadživi i koji je kasnije stupio na presto kao Edvard VI.

*Za Anu Bolen,
moju gospodaricu i prijateljicu:*

Svoje srce i čitavo svoje biće predao sam tebi u ruke, sa nadom da ću se time preporučiti tvojoj milosti i da naklonost koju gajiš prema meni neće biti umanjena odsustvom jer bi to samo osnažilo bol koji mi mori dušu, što bi bio pravi greh jer mi sama razdvojenost već nanosi dovoljno patnje, čak više nego što sam ikada mogao da zamislim. To me neminovno tera da se prisetim jedne astronomske činjenice. Naime, što su polovi dalje od sunca, vreline je uprkos tome snažnija. Isto je i sa našom ljubavlju. Daljina se isprečila između nas, ali žar naših srca uprkos tome raste – bar što se mene tiče. Nadam se da isto važi i za tebe i uveravam te da je bol zbog razdvojenosti u mom slučaju tako silan da bi bio nepodnošljiv da ne živim u čvrstoj veri da uživam tvoju bezgraničnu i neprolaznu naklonost. Kako bih te podsetio na to,

Najlepša ljubavna pisma velikana

i pošto telom ne mogu da budem s tobom, šaljem ti stvar koja će ti u najvećoj mogućoj meri zameniti moje prisustvo – tačnije, moju sliku – kao i poklon koji sam ti ranije pomenuo, sa nadom da ću, kad ti to poželiš, zauzeti njihovo mesto. Svojeručno,

Tvoj sluga i prijatelj,

H. R.*

* H. R. (*Henry Rex* – Henrik, kralj) jesu inicijali Henrija VIII (prim. prev.).

Vilijam Kongriv

(1670–1729)

Vilijam Kongriv bio je čuveni dramski pisac, najpoznatiji po svom pozorišnom komadu *Tako je to na svetu*. Arabela Hant bila je dvorska sviračica i miljenica kraljice Marije. Arabela se 1680. godine udala za izvesnog Džejmisa Hauarda, ali je svega šest meseci kasnije zatražila poništenje braka na osnovu nimalo nerazborite tvrdnje da je Džejms zapravo bio muškobanjasta udovica po imenu Ejmi Pulter. Stoga nije bilo nikakvo iznenađenje to što Arabela nikada više nije stala pred oltar (titula „gospođa“ se u to vreme koristila kao izraz poštovanja za svaku devojku koja bi navršila dvadesetu godinu). Kongriv je takođe ostao neženja, ali je imao duge ljubavne veze

Najlepša ljubavna pisma velikana

sa Anom Brejsgirdl, glumicom za koju je napisao veliki broj uloga, i Henrijetom, vojvotkinjom od Marlboroa, sa kojom je 1723. godine dobio kćerku.